

Galina Wojcehivs'ka

Państwowa Naukowa Biblioteka Architektoniczno-Budowlana imienia W. G. Zabołotnego
Kijów, Ukraina

Państwowa Naukowa Biblioteka Architektoniczno-Budowlana imienia W. G. Zabołotnego w Kijowie

Streszczenie: W artykule omówiono Państwową Naukową Bibliotekę Architektoniczno-Budowlaną w Kijowie, jej historię i działalność naukową, informacyjną, kulturalną oraz edukacyjną. Zwrócono uwagę na projekty biblioteczne, ich zasięg i efekty, które przyczyniają się do popularyzacji jej zbiorów i stanowią jeden z elementów marketingu wizualnego biblioteki. **Słowa kluczowe:** Państwowa Naukowa Biblioteka Architektoniczno-Budowlana w Kijowie, projekty biblioteczne, ukraińskie biblioteki.

Historia

Państwowa Naukowa Architektoniczno-Budowlana Biblioteka imienia W. G. Zabołotnego to branżowa biblioteka naukowa o znaczeniu ogólnopaństwowym, gromadząca księgozbiór z zakresu budownictwa i architektury, świadcząca usługi biblioteczne, informacyjno-bibliograficzne oraz informacyjne użytkownikom korzystającym z naukowej, naukowo-technicznej literatury oraz dokumentów z branży budownictwa, architektury, gospodarki komunalno-mieszkaniowej oraz pokrewnych dyscyplin. Placówka pełni funkcję ogólnoukraińskiego naukowo-badawczego, metodycznego i organizacyjnego ośrodka dla sieci bibliotek branży budowlanej oraz komunalno-mieszkaniowej.

Założona została jako Naukowa Biblioteka przy Prezydium Ukraińskiego Oddziału Akademii Architektury Ukrainy Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w dniu 26 marca 1944 r. (postanowienie Rady Komisarzy Ludowych Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej z dnia 26.03.1944 r. № 274). Jednym z założycieli unikatowego zbioru książek był wybitny ukraiński uczyony, architekt oraz działacz publiczny, pierwszy Prezes Akademii Architektury Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej Wołodymyr Zabołotnyj. W październiku 1998 r. na mocy postanowienie Gabinetu Ministrów z dnia 12.10.1998 r.

Zdj. 1. Ekslibris Państwowej Naukowej Biblioteki Architektoniczno-Budowlanej imienia W. G. Zabolotnego. Fot. G. O. Sergeev.

№ 1626, Bibliotece przyznano imię W. G. Zabolotnego. Obecnie działalność Biblioteki leży w gestii Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Mieszkaniowo-Komunalnej Ukrainy.

Zasoby Biblioteki w zakresie informacji i wyszukiwania

Zasoby Biblioteki w zakresie informacji i wyszukiwania obejmują ponad 1 000 000 kart katalogowych, składających się na system bibliotecznych katalogów i kartotek, w obrębie którego wyodrębniono ogólny katalog alfabetyczny, katalog alfabetyczny dla czytelników, katalog systematyczny, kartotekę krajoznawczą oraz kartotekę artykułów.

Od 2001 r. prowadzony jest katalog elektroniczny wpływających tytułów oraz dokonuje się retrokonwersji, polegającej na przenoszeniu opisów katalogowych i bibliograficznych dokumentów, które wpłynęły do Biblioteki przed 2001 r. Obecnie katalog elektroniczny obejmuje około 550 000 opisów.

Zasoby Biblioteki

W okresie swego istnienia Biblioteka zgromadziła unikalny zbiór krajowych i światowych publikacji branżowych w zakresie architektury, budownictwa, urbanistyki, gospodarki komunalno-mieszkaniowej, sztuk wizualnych, dekoracyjnych i użytkowych oraz związanych z nimi nauk – historii, archeologii, etnografii, heraldyki, ekonomii w liczbie około 420 000 egzemplarzy. Zasoby bi-

blioteki obejmują książki, broszury, periodyki, zbiory naukowe, dokumenty normatywne, dysertacje, ilustracje, itd.

Dumą Biblioteki są zbiory starych książek i rzadkich edycji, pochodzące z XVI–XVIII w., należące do branży budownictwa, architektury, sztuki dekoracyjnej i stosowanej oraz unikatowe wydania książek z historii i teorii architektury oraz budownictwa XVI–XIX w. Dzieła krajoznawstwa, rzadkie i cenne edycje obejmują ryciny, litografie, rysunki, pocztówki.

Biblioteka posiada zbiory obowiązującej na terenie Ukrainy normatywnej dokumentacji w zakresie budownictwa, obejmujące normy i zasady budowlane, państwowe standardy branżowe, warunki techniczne, itd. Placówka jest jedną z bibliotek-depozytariuszy Ukrainy, zapewniających stałe zachowanie zasobów bibliotecznych, ukształtowanych z rzadko stosowanych branżowych dokumentów, lecz mających wartość naukową lub artystyczną.

Pomieszczenie Biblioteki

Biblioteka od początku swojego istnienia czterokrotnie zmieniała lokalizację. W 1944 r. zasoby przechowywano w trzypokojowym mieszkaniu przy ulicy Wetykiej Żytomyrskiej 12/3a. Następnie księżnica została przeniesiona do Budynku Metropolity, znajdującego się na Podwórzu Świętej Zofii, gdzie miała siedzibę Akademia Architektury Ukrainińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. W pomieszczeniu Budynku Metropolity Biblioteka prowadziła swą działalność do 1985 r.

Budynek Metropolity, czyli była rezydencja Kijowskich Metropolitów, stanowi jeden z najbardziej interesujących przykładów pochodzącej z pierwszej połowy XVIII w. cywilnej kamiennej architektury. Zbudowany został w latach 1722–1730 jako parterowa kamienica o głębokich sklepionych piwnicach. Nie znamy nazwiska autora projektu. Wkrótce, prawdopodobnie przez architekta Johanna Gottfrieda Schädla, dobudowane zostało pierwsze piętro. Następnie, według projektu architekta S. Antonowa, dobudowano poddasze. Wnętrze pomieszczenia zdobią freski pochodzące z XVIII w. W czerwcu 1985 r. bibliotekę przeniesiono do zabytkowej budowli – Gościnnego Dworu – gdzie funkcjonowała do zakończenia renowacji, rozpoczętej w 2012 r.

Gościnny Dwór jest piętrową prostokątną budowlą z dużym wewnętrznym dziedzińcem. Projekt został przygotowany zgodnie z najlepszymi tradycjami stylu klasycznego. Dwór był budowany według projektu dwóch architektów: Luigiego Rusca (w 1808 r.) oraz Andrija Meleńskiego (w 1933 r.). Gmach odnowiono w latach 80. XX w. według pierwotnego projektu Rusca (autor renowacji: architekt Walentyna Szewczenko, dostosowanie: architekt Jurij Łosycki). W projekcie renowacji Gościnnego Dworu przewidziano lokalizację naszej Biblioteki, dlatego część pomieszczeń została dostosowana do jej potrzeb.

Od października 2013 r. nowym pomieszczeniem dla Biblioteki została była stołówka wydawnictwa „Prasa Ukrainy”, rekonstrukcję której zrealizowała ar-

chitekt S. Kobzewa. W wyniku rekonstrukcji dobudowano czwartą kondygnację, gdzie zlokalizowano część jednostek strukturalnych Biblioteki, czytelnię oraz piwnicę pod czytelnią, w której znajduje się część sal do przechowywania książek. W nowej przestrzeni biblioteki zaprojektowane zostały cztery sale do przechowywania książek, sala dla uroczystych wydarzeń (połączona z wystawą), kawiarnia biblioteczna oraz pokój do zabaw dziecięcych. Filia Biblioteki działa przy Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Mieszkaniowo-Komunalnej Ukrainy (ul. Wetyka Żytomyrska 9).

Wnętrze i wyposażenie

Ozdobą Biblioteki od czasów jej założenia są szafy na książki pochodzące z XX w. z Niemiec. W Bibliotece znajdują się także drewniane regały na książki, zrobione osobiście przez W. G. Zabołotnego dla Biblioteki.

Dla użytkowników Biblioteki zostały także stworzone warunki umożliwiające wypoczynek – urządzono biblioteczną kawiarnię. Dla rodziców, którzy przychodzą do Biblioteki z pociechami, stworzono możliwość pozostawienia ich pod opieką pracownika bibliotecznego. Tutaj dziecko spędzi czas interesująco i z korzyścią: tutaj czyta się dzieciom książki, organizuje się warsztaty z aplikacji, modelowania plasteliny, bawi się, rysuje. Przestrzeń pokoju jest wyposażona w meble dziecięce i miękki dywan. Biblioteczna kawiarnia i dziecięcy pokój zabaw były marzeniem pracowników oraz użytkowników Biblioteki, które zrealizowało się w nowym pomieszczeniu. Biblioteka posiada system monitoringu, kontroli dostępu i ochrony oraz wentylacji i klimatyzacji.

Działalność naukowo-wydawnicza

Biblioteka prowadzi naukowe badania dokumentalnych i informacyjnych zasobów z tematyki architektoniczno-budowlanej, prowadzi działalność wydawniczą, w tym wydaje fundamentalne branżowe tematyczne i autorskie informatory bibliograficzne, biuletyny informacyjne, materiały metodyczne oraz informatory. Pracownicy Biblioteki są autorami specjalistycznych biblioteczno-informacyjnych rubryk na stronach branżowych periodyków, ukierunkowanych na informowanie fachowców z branży architektoniczno-budowlanej.

Działalność naukowo-informacyjna, kulturalna i edukacyjna

Przedsięwzięcia naukowo-informacyjne oraz kulturalne i edukacyjne są składnikiem działalności Biblioteki. Bibliotekarze organizują konferencje naukowo-praktyczne, seminaria, wystawy, warsztaty, letnie szkoły, prezentacje nowych wydań. Imprezy te są platformą działalności projektowej Biblioteki skierowanej na przedstawienie aktualnych zagadnień branżowych, popularyzację specjalistycznych tytułów fachowych i rozwój informacyjnej kultury użytkowników.

Spółeczno-biblioteczny projekt Biblioteki „Historia małych miast Ukrainy” (2008–2017) miał na celu zapoznanie społeczeństwa z historią architektury, budownictwa i kultury małych miast, zabytków architektury, zachowanie historyczno-architektonicznego dziedzictwa małych miast Ukrainy. W 2010 r. odbył się konkurs „Rozwój więzi międzynarodowych i zawodowych bibliotek krajów WNP”, na którym zwyciężył projekt Biblioteki. W ramach projektu bibliotekarze prowadzili prace w zakresie wyszukiwania źródeł z historii małych miast Ukrainy. Efektem prac jest bibliografia obejmująca 25 ksiąg informatora „Małe Miasta Ukrainy” (24 obwody i Republika Autonomiczna Krymu). W trakcie projektu odbyło się 25 posiedzeń bibliotecznego klubu, dedykowanych jednemu małemu miastu z każdego obwodu Ukrainy oraz Republice Autonomicznej Krymu.

Spółeczno-biblioteczny projekt „Gmachy biblioteczne” (2002–2017) został skierowany na poznanie problemów projektowania i budownictwa bibliotecznych budowli na Ukrainie oraz popularyzację kwestii budowania współczesnych bibliotek. Projekt obejmował szereg przedsięwzięć: konferencje, okrągły stół, seminarium, Ogólnoukraińską Akcję „Każdej bibliotece – współczesną budowlę”, prezentacje studenckich projektów, przeprowadzono badania w zakresie bibliotekoznawstwa oraz badania socjologiczne.

Projekt edukacyjny „Biblioteczny klub *Świątynie narodowe*” (1999), celem którego było badanie postaci architektów i popularyzacja narodowego dziedzictwa architektonicznego, skupionego w historycznych budowlach i architektonicznych zabytkach, zespołach świątyń i klasztorów Ukrainy, łącznie z tymi, które się nie zachowały. Projekt zawierał wydarzenia o charakterze kulturalnym i edukacyjnym, badania bazy źródłowej biblioteki oraz wydawanie informatorów bibliograficznych.

Spółeczno-informacyjny projekt „Zachowanie energii i skuteczność energetyczna: dotyczy każdego” (2016), celem którego jest informowanie publiczności w zakresie kwestii oszczędzania ciepła i zasobów, alternatywnych źródeł energii oraz ich stosowania. W obrębie projektu odbywają się informacyjne i kulturalno-edukacyjne przedsięwzięcia, jest badana baza źródłowa biblioteki oraz są wydawane informatory bibliograficzne.

Projekt edukacyjny „Kultura budownictwa w historycznych miastach” (2015), który popularyzuje aktualne, współczesne pomysły, wydarzenia historyczne i bieżące, także zasoby informacyjne biblioteki w zakresie architektury, budownictwa, urbanistyki, gospodarki mieszkaniowo-komunalnej, sztuk wizualnych i dekoracyjno-użytkowych, krajoznawstwa i związanych z nimi nauk.

Projekt edukacyjny „Sztuka architektów i dla architektów” (2015), celem którego jest zorganizowanie przestrzeni galerii przeznaczonej do poznania prac i twórczości architektów, artystów i fotografów, także popularyzacja zasobu informacyjnego biblioteki w zakresie sztuk wizualnych i dekoracyjno-użytkowych.

Projekt edukacyjny „Informacyjna kultura użytkowników” (2015), celem którego jest uczenie czytelników skutecznego korzystania z zasobów informacyjnych, umiejętności wyszukiwania wartych zaufania źródeł informacji, zorganizowanie i przeprowadzenie zapoznawczych wycieczek w bibliotece.

Państwowa Naukowa Architektoniczno-Budowlana Biblioteka imienia W. G. Zabołotnego jest członkiem organizacji społecznej – Akademii Budownictwa Ukrainy, Ukrainńskiej Akademii Architektury, Konfederacji Budowlanych Ukrainy, Związku Bibliotek Ukrainy oraz Ukrainського Zrzeszenia Bibliotecznego.

Bibliografia

- Войцехівська Галина А., *З літопису Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Зaboлoтнoгo*. In: Онищенко О. С. (редкол.) [та ін.], *Бібліотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність: зб. Ст*, Київ, 2007, с. 150–171.
- Войцехівська Галина А. (редкол.) [та ін.], *Діяльність Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Зaboлoтнoгo у 2017 році: інф.-аналіт. Огляд*, Київ, 2018.

Zabolotny State Scientific Library of Architecture and Construction in Kyiv

Abstract: The article presents Zabolotny State Scientific Library of Architecture and Construction (Kyiv, Ukraine), its history and scientific, information, cultural and educational activities. The article draws attention to library projects, their scope and effects, which contribute to the popularization of its collections and constitute one of the elements of visual marketing of the Library. **Keywords:** Zabolotny State Scientific Library of Architecture and Construction (Kyiv, Ukraine), library projects, Ukrainian libraries.

Zdj. 2. Budynek Metropolity. Fot. M. Panchenko.

Zdj. 3. Gościnny Dwór. Fot. A. Yunakova.

Zdj. 4. Wnętrze czytelnicy. Fot. O. Makiychuk.

Zdj. 5. Użytkownicy biblioteki. Fot. S. Kíryi.

Zdj. 6. Budynek Państwowej Naukowej Biblioteki Architektoniczno-Budowlanej w Kijowie. Fot. O. Makiychuk.

Zdj. 7. Katalogi biblioteczne. Fot. L. Rabchevskaya.

Zdj. 8. Wydarzenia w bibliotece. Fot. A. Borisenko.

